

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

เทศบาลตำบลบางปู
อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ

จัดทำโดย : หน่วยตรวจสอบภายใน
สำนักงานเทศบาลตำบลบางปู

คำนำ

เหตุการณ์ความเสี่ยงด้านการทุจริตเกิดแล้วจะมีผลกระทบทางลบ ซึ่งปัญหามาจากสาเหตุต่าง ๆ การป้องกันการทุจริต คือ การแก้ไขปัญหการทุจริตที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมกันของพนักงาน และผู้บริหาร และเป็นเจตจำนงของทุกองค์กรที่ร่วมต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ

การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้ในองค์กร จะช่วยเป็นหลักประกันในระดับหนึ่ง ได้ว่าการดำเนินงานขององค์กร จะไม่มีการทุจริต หรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกัน โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำซึ่งไม่ใช่การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด

เทศบาลตำบลบางปู เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนหน่วยงานภาครัฐให้บริหารงานภายใต้กรอบธรรมาภิบาล โดยการประเมินความเสี่ยงการทุจริต จะเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนธรรมาภิบาล เพื่อลดปัญหาการทุจริตภาครัฐ โดยมุ่งเน้นการสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารงาน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการตรวจสอบ เฝ้าระวัง เพื่อมิให้เกิดการทุจริตประพฤติมิชอบได้

เทศบาลตำบลบางปู จึงได้ดำเนินการประเมินความเสี่ยงในองค์กรขึ้น เพื่อให้หน่วยงานมีมาตรการ ระบบการควบคุมหรือแนวทางในการบริหารความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต ซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
การประเมินความเสี่ยงการทุจริต	๑
แผนบริหารความเสี่ยง	๖
การดำเนินการเพื่อจัดการความเสี่ยงการทุจริต	๗

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการป้องกันการทุจริตสามารถช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติตามตามมาตรการควบคุมให้แก่บุคลากรขององค์กร ถือเป็นการป้องกันการเกิดการทุจริตในองค์กร ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กรจะช่วยเป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่าการดำเนินการขององค์กรจะไม่มีทุจริต หรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่นหรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีให้นำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติตามประจำซึ่งไม่ใช่การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด

การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นการทำงานในลักษณะที่ทุกภาระงานต้องประเมินความเสี่ยงก่อนปฏิบัติตามทุกครั้ง และแทรกกิจกรรมการตอบโต้ความเสี่ยงไว้ก่อนเริ่มปฏิบัติตามหลักตามภาระงานปกติของการเฝ้าระวังความเสี่ยงจากทุกภาระงานร่วมกัน โดยเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบปกติที่มีการยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ส่วนการตรวจสอบภายในจะเป็นในลักษณะกำกับติดตามความเสี่ยงและเป็นการสอบทาน

วัตถุประสงค์หลักของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต : เพื่อให้องค์กรมีมาตรการ ระบบการควบคุมหรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต ซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

ความหมาย

ความเสี่ยงการทุจริต หมายถึง ความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการรับสินบน

องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต

องค์ประกอบหรือเรียกอีกอย่างได้ว่า ปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต ประกอบด้วย

๑) แรงกดดันหรือแรงจูงใจ Pressure/Incentive ซึ่งเป็นสิ่งที่เป็นแรงกระตุ้นให้เกิดความต้องการที่ต้องทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในเรื่องต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นความต้องการ ความอยากมี อยากได้ในสิ่งที่ขาด การต้องการเอาชนะในเรื่องต่างๆ ไม่ว่าจะมาจากสาเหตุในวัตถุหรือสิทธิหรืออำนาจต่างๆ เป็นต้น

๒) โอกาส Opportunity ซึ่งเกิดจากช่องว่างหรือช่องโหว่ของระบบต่างๆ คุณภาพที่ไม่ดีพอในการควบคุม กำกับดูแลภายในเรื่องต่างๆ ทำให้เป็นช่องว่างหรือช่องโหว่ที่สามารถดำเนินการทุจริตได้

๓) การหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำ Rationalization ซึ่งเป็นการหาเหตุอ้างให้กระทำการเพื่อรองรับการดำเนินการที่ทุจริต หรือการหาข้ออ้างที่จะให้การกระทำทุจริตนั้นๆ ดูเป็นเรื่องของความจำเป็น

ขอบเขตประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ประเภทความเสี่ยงการทุจริต แบ่งออกเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

๑) ด้านความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต ตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

๒) ด้านความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

๓) ด้านความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

การวิเคราะห์ความเสี่ยงการทุจริต

เป็นการวิเคราะห์โดยเริ่มจากการระบุความเสี่ยงจากกระบวนการต่าง ๆ อธิบายรูปแบบพฤติกรรม เหตุการณ์ความเสี่ยงต่อการทุจริต การวิเคราะห์ระดับความรุนแรงของผลกระทบ กับระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง และการกำหนดมาตรการ/กิจกรรม/แนวทาง ในการป้องกันความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรที่มีประสิทธิภาพ

การระบุความเสี่ยง (Risk Identification)

ประเมินความเสี่ยงการทุจริต ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔

ด้านความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต ตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

ด้านความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

ด้านความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

ชื่อกระบวนการ/งาน

๑. การควบคุมพัสดุและการตรวจสอบพัสดุประจำปี

๒. การเบิกจ่ายและการบริหารโครงการตามเทศบัญญัติ

ชื่อหน่วยงาน เทศบาลตำบลบางปู

ผู้รับผิดชอบ หน่วยตรวจสอบภายใน

Know Factor	ความเสี่ยง ทั้งปัญหา/พฤติกรรมที่เคยรับรู้ว่าจะเคยเกิดมาก่อน คาดหมายได้ว่ามีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำ
Unknow Factor	ปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากผลกระทบ ประมาณการล่วงหน้าในอนาคต ปัญหา/พฤติกรรม ความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น

ตารางระบุความเสี่ยง (Know Factor และ Unknow Factor)

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริตขั้นตอนการปฏิบัติงาน	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	
	Know Factor (เคยเกิดขึ้นแล้ว)	Unknow Factor (ยังไม่เคยเกิดขึ้น)
๑. การเบิกพัสดุ ไม่ได้รับการอนุมัติจากหัวหน้าหน่วยงาน ไม่มีการตรวจสอบใบเบิกและเก็บใบเบิกจ่ายไว้เป็นหลักฐาน		✓
๒. ไม่มีการลงบัญชีหรือทะเบียนคุม เพื่อควบคุมพัสดุ ทำให้จำนวนพัสดุที่มีอยู่จริงและยอดคงเหลือในทะเบียน ไม่ถูกต้องตรงกัน		✓
๓. การเบิกจ่ายเงินงบประมาณ ไม่เป็นไปตามแผนดำเนินงาน		✓
๔. ฎีกาการเบิกจ่ายเงินค่าใช้จ่ายแต่ละประเภทมีเอกสารหลักฐานประกอบฎีกา ไม่ครบถ้วน		✓

การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง

ความหมายของสถานะความเสี่ยงตามสี มีรายละเอียด ดังนี้

- สถานะสีเขียว : ความเสี่ยงระดับต่ำ
- สถานะสีเหลือง : ความเสี่ยงระดับปานกลาง และสามารถให้ความรอบคอบระมัดระวัง ในระหว่างปฏิบัติงานตามปกติควบคุมดูแลได้
- สถานะสีแดง : ความเสี่ยงระดับสูง เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน ภายในองค์กรและบุคคลภายนอก ยากต่อการควบคุม ไม่สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน ไม่สามารถกำกับติดตามได้อย่างใกล้ชิด สม่าเสมอ

ตารางแสดงสถานะความเสี่ยง (แยกตามสี)

โอกาส/ความเสี่ยง	■ เขียว	■ เหลือง	■ แดง
๑. การเบิกพัสดุ ไม่ได้รับการอนุมัติจากหัวหน้าหน่วยงาน ไม่มีการตรวจสอบใบเบิกและเก็บใบเบิกจ่ายไว้เป็นหลักฐาน	✓		
๒. ไม่มีการลงบัญชีหรือทะเบียนคุม เพื่อควบคุมพัสดุ ทำให้จำนวนพัสดุที่มีอยู่จริงและยอดคงเหลือในทะเบียน ไม่ถูกต้องตรงกัน	✓		
๓. การเบิกจ่ายเงินงบประมาณ ไม่เป็นไปตามแผนดำเนินงาน	✓		

โอกาส/ความเสี่ยง	 เขียว	 เหลือง	 แดง
๔. ฎีกาการเบิกจ่ายเงินค่าใช้จ่ายแต่ละประเภทมีเอกสารหลักฐานประกอบ ฎีกา ไม่ครบถ้วน	✓		

ตารางเมทริกซ์ระดับความเสี่ยง (Risk Level matrix)

ระดับความเสี่ยงการทุจริต = ความจำเป็นของการเฝ้าระวัง × ผลกระทบที่เกิดขึ้น แบ่งเป็น ๓ ระดับ

ความจำเป็นของการเฝ้าระวัง	(๑×๓) ๓	(๒×๓) ๖	(๓×๓) ๙
	(๑×๒) ๒	(๒×๒) ๔	(๒×๓) ๖
	(๑×๑) ๑	(๑×๒) ๒	(๑×๓) ๓
	ผลกระทบที่เกิดขึ้น		

- ระดับความเสี่ยงต่ำ (Low) = ๑ - ๒ คะแนน
- ระดับความเสี่ยงปานกลาง (Medium) = ๓ - ๔ คะแนน
- ระดับความเสี่ยงสูง (High) = ๖ - ๙ คะแนน

ตารางการประเมินความเสี่ยง

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง (๑)	ระดับผลกระทบที่เกิดขึ้น (๒)	ระดับความเสี่ยงการทุจริต (๑) × (๒)
๑. การเบิกพัสดุ ไม่ได้รับการอนุมัติจากหัวหน้าหน่วยงาน ไม่มีการตรวจสอบใบเบิกและเก็บใบเบิกจ่ายไว้เป็นหลักฐาน	๒	๑	๒
๒. ไม่มีการลงบัญชีหรือทะเบียนคุม เพื่อควบคุมพัสดุ ทำให้จำนวนพัสดุที่มีอยู่จริงและยอดคงเหลือในทะเบียน ไม่ถูกต้องตรงกัน	๒	๑	๒
๓. การเบิกจ่ายเงินงบประมาณ ไม่เป็นไปตามแผนดำเนินงาน	๑	๒	๒

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง (๑)	ระดับผลกระทบที่เกิดขึ้น (๒)	ระดับความเสี่ยงการทุจริต (๑) × (๒)
๔. ฎีกาการเบิกจ่ายเงินค่าใช้จ่ายแต่ละประเภทมีเอกสารหลักฐานประกอบฎีกา ไม่ครบถ้วน	๑	๒	๒

การประเมินการควบคุมความเสี่ยง (Risk-Control Matrix Assessment)

ระดับการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต แบ่งเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

ดี : จัดการได้ทันทีทุกครั้งที่เกิดความเสี่ยง ไม่กระทบถึงผู้ใช้บริการหรือผู้รับมอบผลงานขององค์กร ไม่มีผลเสียทางการเงิน

พอใช้ : จัดการได้โดยส่วนใหญ่ มีผลกระทบกับผู้ใช้บริการหรือผู้รับมอบผลงานขององค์กร แต่สามารถยอมรับได้

อ่อน : จัดการไม่ได้ หรือได้เพียงส่วนน้อย การจัดการเพิ่ม เกิดรายจ่าย มีผลกระทบกับผู้ใช้บริการหรือผู้รับมอบผลงานขององค์กร และไม่สามารถยอมรับได้

ตารางการประเมินการควบคุมความเสี่ยง

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	คุณภาพการจัดการ	ค่าประเมินความเสี่ยง		
		ระดับต่ำ	ระดับปานกลาง	ระดับสูง
๑. การเบิกพัสดุ ไม่ได้รับการอนุมัติจากหัวหน้าหน่วยงาน ไม่มีการตรวจสอบใบเบิกและเก็บใบเบิกจ่ายไว้เป็นหลักฐาน	ดี	✓		
๒. ไม่มีการลงบัญชีหรือทะเบียนคุม เพื่อควบคุมพัสดุ ทำให้จำนวนพัสดุที่มีอยู่จริงและยอดคงเหลือในทะเบียน ไม่ถูกต้องตรงกัน	ดี	✓		
๓. การเบิกจ่ายเงินงบประมาณ ไม่เป็นไปตามแผนดำเนินงาน	ดี	✓		
๔. ฎีกาการเบิกจ่ายเงินค่าใช้จ่ายแต่ละประเภทมีเอกสารหลักฐานประกอบฎีกา ไม่ครบถ้วน	ดี	✓		

แผนบริหารความเสี่ยง

ให้เลือกเหตุการณ์ที่มีความเสี่ยงสูงจากการประเมินการควบคุมความเสี่ยง ที่อยู่ในช่องค่าความเสี่ยงระดับสูง (๖ – ๘) ควรเลือกมาทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตก่อนเป็นอันดับแรก จากการประเมินความเสี่ยงการทุจริต พบว่า ค่าประเมินความเสี่ยงการทุจริตอยู่ในระดับ ต่ำ (๑-๒) คุณภาพการจัดการอยู่ในระดับ ดี ให้ทำการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงในเชิงเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริต หรือให้หน่วยงานพิจารณาทำการเลือกภารกิจงาน กระบวนการหรือการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงการทุจริต นำมาประเมินความเสี่ยงการทุจริตเพิ่มเติม

การจัดทำรายงานผลการเฝ้าระวังความเสี่ยง

เพื่อติดตามเฝ้าระวัง เป็นการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในกิจกรรมตามแผนบริหารความเสี่ยง โดยแยกออกเป็น ๓ สี ได้แก่ สีเขียว สีเหลือง สีแดง

ความเสี่ยงต่อการทุจริต	 เขียว	 เหลือง	 แดง
๑. การเบิกพัสดุ ไม่ได้รับการอนุมัติจากหัวหน้าหน่วยงาน ไม่มีการตรวจสอบใบเบิกและเก็บใบเบิกจ่ายไว้เป็นหลักฐาน (ค่าความเสี่ยงรวม = ๒)	✓		
๒. ไม่มีการลงบัญชีหรือทะเบียนคุม เพื่อควบคุมพัสดุ ทำให้จำนวนพัสดุที่มีอยู่จริงและยอดคงเหลือในทะเบียน ไม่ถูกต้องตรงกัน (ค่าความเสี่ยงรวม = ๒)	✓		
๓. การเบิกจ่ายเงินงบประมาณ ไม่เป็นไปตามแผนดำเนินงาน (ค่าความเสี่ยงรวม = ๒)	✓		
๔. ฎีกาการเบิกจ่ายเงินค่าใช้จ่ายแต่ละประเภทมีเอกสารหลักฐานประกอบ ฎีกา ไม่ครบถ้วน (ค่าความเสี่ยงรวม = ๒)	✓		

- สถานะสีเขียว : ไม่เกิดกรณีอยู่ในข่ายความเสี่ยง ยังไม่ต้องเพิ่มกิจกรรม
- สถานะสีเหลือง : เกิดกรณีที่อยู่ในข่ายความเสี่ยง แต่แก้ไขได้ทันที่ตามที่ ตามมาตรการนโยบายโครงการ/กิจกรรมที่เตรียมไว้ แผนใช้ได้ผล ค่าความเสี่ยงรวมไม่เกินระดับ ๖
- สถานะสีแดง : เกิดกรณีที่อยู่ในข่ายยังแก้ไขไม่ได้ ควรพิจารณา มาตรการ นโยบายโครงการ/กิจกรรมเพิ่มขึ้น แผนใช้ไม่ได้ผล ค่าความเสี่ยงรวมเกินระดับ ๖

สถานะของสี	ผลที่เกิดขึ้นในหน่วยงานขององค์กร
สีเขียว	ยังไม่เกิด เฝ้าระวังอย่างต่อเนื่อง
สีเหลือง	เกิดขึ้นแล้ว แต่ยอมรับได้
สีแดง	เกิดขึ้นรุนแรง เกินกว่ายอมรับได้

การดำเนินการเพื่อจัดการความเสี่ยงการทุจริตของเทศบาลตำบลบางปู
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ (รอบ ๖ เดือน)

ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน ที่ก่อให้เกิดการทุจริต	มาตรการป้องกันเพื่อไม่ให้เกิดการทุจริต
<p>๑. การเบิกพัสดุ ไม่ได้รับการอนุมัติจากหัวหน้า หน่วยงาน ไม่มีการตรวจสอบใบเบิกและเก็บใบ เบิกจ่ายไว้เป็นหลักฐาน</p> <p>๒. ไม่มีการลงบัญชีหรือทะเบียนคุม เพื่อควบคุม พัสดุ ทำให้จำนวนพัสดุที่มีอยู่จริงและยอด คงเหลือในทะเบียน ไม่ถูกต้องตรงกัน</p>	<p>๑. แจ้งกำกับให้ทุกส่วนราชการดำเนินการตาม พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการ จัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยเคร่งครัด</p> <p>๒. กำหนดให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง มีการตรวจนับพัสดุเป็น ประจำอย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง เพื่อป้องกันพัสดุสูญหาย</p>
<p>๓. การเบิกจ่ายเงินงบประมาณ ไม่เป็นไปตาม แผนดำเนินงาน</p> <p>๔. ฎีกาการเบิกจ่ายเงินค่าใช้จ่ายแต่ละประเภทมี เอกสารหลักฐานประกอบฎีกา ไม่</p>	<p>๑. สร้างการมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันและเฝ้าระวังการทุจริต เช่น พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเพิ่มช่องทางการ ร้องเรียนการทุจริตที่มีประสิทธิภาพ</p> <p>๒. จัดอบรมให้ความรู้ด้านการเงินบัญชี งานพัสดุ เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง</p> <p>๓. แจ้งกำกับให้ทุกส่วนราชการดำเนินการตามระเบียบที่ เกี่ยวข้อง</p>